

Cox az yaşılılığı var Bakıımızın. Betonlaşdırıcılar bu şəhəri sahibkarlar, arxitektorlar, inşaatçılar, mühəndislər, xüsusiylə də şirkət sahibləri. Fikirləri qalib hündür mərtəbəli binaların təcili tikilməsində ki, satışını həyata keçirərlər, mənfaətlənlər. Bu şəhərin qoynuna gündən-günə hündürmərtəbəli binalarla "beton naxışlar" vurublar. O qədər "naxış" ki, yan-yan, nəfəsnəfəsə binalar sanki bir-birinin üstüne yixiləcaqlar...

Günəşən doğru yol alır bu binalar. Günəşin də gücü çatmır dan yerində boylanıb bu şəhəri işığına, istisnən bürüməyə. Qoymur göydələnlər, çoxmərtəbələr, arxasında, qarşısında gizlədir Günəş. Nefəs-nefəsə binalar pəncərələrimizdən əlimizi uzatsaq qonşunun pəncərəsinə çatacaq dərəcədədir. Kəsiblər insanların pəncərəsinin qarşısını bu binaları inşa edənlər. Təmiz havadan, gün işığından məhrum ediblər insanları. Pəncərələrindən yalnız betonlara baxmağı nəsib ediblər bu şəhərin sakinlərinə...

Nə bitir bu betonlaşma, nə də tükənir. Yağışdan sonrakı göbələklər kimi artır hər gün, hər saat. Betonlaşır bu şəhər, rəngli-rəngli betonlardan ibarət olur. Sağımız beton, solumuz beton, yolumuz beton, qarşısında beton, döngədə beton, nə qədər beton axı...

Bu şirkətlər tikintini planlaşdıranda ağacları kütłəvi şəkildə qırıb, yerində bina ucaltmışa başlayanda o layihələrə baxanlar olubsa, hər birində abadlıq, yaşıllaşdırma ilə bağlı hissəsi də görübələr. Lakin beton mərtəbələr səmaya yüksəldikcə, yaşılıqlar o mərtəbələrdən çox-çox aşağılarda unudulmuş rəngə, yada düşməyen işə çevrilir. Bir təhər, alayarmıçıq istifadəyə verilən binalarda şirkət sahiblərini tapa bilmirsən ki, sözünü deyəsən. Yoxa çıxırlar, gözə görünmürlər. Axi haqsızdırıllar, işləri yarımcıqdır. Əksər çoxmərtəbəli binaların layihəsi yarımcıqdır, sakınlər narazıdır. Həyətlərde nə oturmağa bir oturacaq qoyulub, nə uşaqların əylənməsi üçün qurğu. Nə də bir yaşılıq saolinib.

Son illərdə Memarlıq və Arxitektura Komitəsi tərəfindən qaydaların hazırlanmasına və ümumi tikintinin 25 faizindən az olmayıraq yaşılıqların olması tələbinə baxmayaraq sahibkarlar 1 santimetre də qənaət edərək

Yaşıl rəng çox yaraşar bu şəhərə...

ondan gəlir qazanmaq uğrunda mübarizə aparırlar. Onlar yeni binalar inşa etməyə, yeni mənfaətlər ardınca gedirlər. Arxada qalanlar isə yarımcıq işləri özləri tamamlamalıdır. Onlar belə düşünürler.

İnsafən parklarımız güllü-çiçəklidir. Lakin insanlar vaxt tapa bilirlərmi o gözəllikləri görməyə? Səhərdən axşamadək işdə olan insan parklardakı gözəlliklərdən də məhrum olur. Beləliklə, yalnız betonlara baxmaq məcburiyyətində qalır.

Düşünürsən ki, axı niyə insanları yaşılıqlardan məhrum edirlər. Kimlərinse mənfaəti xətrinə minlərlə insan nə üçün sadəcə betonlar arasında yaşamanıdır. Axı onların hüquqları pozulur. Olmaz ki, hər kəs işinə məsuliyyət yanaşsa? İnşa etdiyi binaların yaşılılığı ilə bağlı layihələrdə göstərilənlərə riayət edə? Axı belə olarsa, heç betonlar da gözə gelməz. Onların qarşısını yaşılıqlar kəsər, rənginə rəng qatar. Məsələn, baxısan ki, yeni tikili binadır, yolboyu uzatdıqca uzadıb aparılib haradək. Qarşısında da səki, səkinin kənarları boş. Bu səki boyu ağac-

lar əkilsə, nə olar görəsən? Və yaxud da yeni binaların betonlaşmış həyətlərinə ağaclar əkilsə, bunun nəyi pis olar ki? İnsanların gözü gözəlliyyət görər, həm də təmiz hava udalar.

Yaşılıq nə qədər zəngin olarsa, oksigen də bir o qədər bol olar. Biz nə edirik? Yaşılı leğv edib, üzərində binalar tikir, hər tərəfi betonlara əhatə edirik və özümüz üçün real ölüm hazırlayıraq. Bir hündürmərtəbəli binanın ətrafında en azından 5-10 ağaç yoxdursa, həmin binalarda yaşayan yüzlərlə insanın sağlamlığından söhbət geda bilərmi? Lakin bəzən belə binaların ətrafında bir ağaç belə olmur. Sanki gözümüz bu betonlaşmaya öyrənib, yaşılı rəngi ağlımiza belə gətirmirik. Səsimizi qaldırıraq, həyəcan təbilini çalmırıq, özümüz bir yana, gələcək nəsillərimiz üçün təhlükəni uzaqlaşdırırıq. Sadəcə bu, belə də olmalıdır kimi həyatımıza davam edirik. Sahibkarlar da bundan yəterində istifadə edirlər.

Bu şəhərə niyə yaşış yağımr, düşünən varmı? Cənubi bu şəhər yaşılıq qıtlığı yaşa-

yır. Yağışın çox yağma səbəbi yaşılıqlardır, onların yaratdığı rütubət, buxaranlamadır. Yağıssız, yaşılıqsız, küləkli şəhərdə insan sağlamlığı yalnız təhlükə qarşısında ola bilər.

Rayonlarımızda hər kəs Bakıdan giley edir, deyir ki, eş, orada nəfəs almağa hava tapa bilmirsən. Bunun günahı Bakıda deyil, günah yaşılıqlara qarşı çıxanlardadır. Təmiz havanı, bol oksigeni, yaşışı, sərinliyi yaşılıqlar yaradır. Bu şəhərdə yaşayan insanların bəxti onda getirib ki, burada dəniz var, yoxsa bu qədər yaşılıq qıtlığı ilə hansı problemlərle üzləşərlər, Allah bilir. Ele yeterince üzləşirik da. İnsanların bronxial astma, ürək çatışmazlığı, ciyər problemləri bu şəhərin yaşla acliğindandır. Belə gedərsə, qarşida insanları nələr gözləyir, bu barede düşünmək lazımdır. Nə qədər ki, gec deyil, ağaç əkməye başlamalıq.

Həqiqətən bu şəhər çox gözəldir, müəsirdir, inkişaf edir hər gün. Bu şəhər adı şəhər deyil, özünəməxsusluqları ilə seçilən şəhərdir. Qədimdir, həm də müasirdir. Dünəni yaşıdalıan, bu günü gözoxşayan, heyətamız mənzərəli, gözəlliyyi ilə fəxr etdiyimiz şəhərdir. Bu şəhər rəngli şəhərdir. Son illərin möhtəşəm tikililəri bu rənglər palitrasını daha zənginləşdirib. Dövlət Bayrağı Meydanı, Heydər Əliyev Mərkəzi, Alov Qüllələri, Beynəlxalq Müğəm Mərkəzi, Milli Gimnastika Arenası, Milli Olimpiya Stadionu, Su İdman Mərkəzi ve sayılcıca saya biliçcəyimiz onlarla bina füsunkarlığıdır bu şəhərin. Rəngləridir bu şəhərin. Bu rənglərin içərisində isə yalnız yaşılı azlıq təşkil edir. Hansı ki, yaşılı bu rənglərin hər biri ilə gözəl harmoniya təşkil edər, həm gözəlliyyə, həm də sağlamlığa xidmət edə bilər.

Demirik ki, ağaclar əkilmir. Əkilor, aksiyalar, iməciliklər keçirilir, bağlar salınır, lakin yaşılı rəng azlıq edir bu şəhərə. Çünkü bu şəhər yaşıllaşmadan çox betonlaşır. Biz bu cür möhtəşəm binaları inşa edənləriksə, göydələnləri buludlara çatdırınlarıqsə, nədir bizim elimizdə yaşılı rəngi artırmaq?..

Bu gözəl şəhər yaşılı rəngə ehtiyaclıdır. Onun hər rəngdə libası var, yaşılin da istəyir. Gəlin bu doğma, əziz şəhərimizin istəyi namən onu yaşılı rəngə qərq edək. Bu şəhəri daha da betonlaşmaga qoymayaq. Çünkü ona yaşılı rəng çox yaraşar...